

skúlamál

Lydia Didriksen, vikarur, skrivur:

Fyri hvørjum stovnsettu teir HF?

Á sumri 1974 varð tað bráðliga avgjört, av HF-útbúgvingin skuldi setast á stovn við brestin í Føroyum. Nógvar eru uttan iva fegin um hettar løgna tiltakið, men man ikki onkur vera vordin vónsvikin, sum frá er liðið?

Fyri at byrja frá byrjanini av: »Fyri hvørji varð HF-útbúgvingin ætlað?«. Tað skuldi neyv-

Hvat er tað, sum er betri?

Men tá ið teir (teir: tí bara mannfólk ráða fyri borgum her á landi) stovnsseta eina tilika útbúgving fyri tey úti í vinnulivinum og teimum heimaarbeiðandi, er tað helst tí, at teir munnu halda seg hava nakað betur at

kann ein undir útbúgving fáa 8.700 kr. í studningi og 8.300 kr. í statsgaranteraðum bankaláni við omanfyri nevndu rentu (töluni eru fyri seinasta skúlaár). Harafturat letur Landsstýrið einaferð um árið limunum í MFS (Meginfelag Føroyskra Studenta) 300.000 kr. at byta ímillum sín, t.v.s. at upphæddin liggur um 1.500 kr. fyri hvønn lim, og er hetta rentufritt lestrarlán, ið skal gjaldast aftur aftaná lidnan lestnað. Alt í alt hevur tann lesandi sostatt uml. 18.500 kr. at liva fyri um árið. Viðmerkjast skal, at hvørki studningurin ella lánið er prísatsviðgjørt, men harafturimóti skal rentan av bankalánum uttan iva hækka samsvarandi inflasjonini.

Tað er ikki bara tað, at tey figgarligu korini eru út av lagi vánalig, og at skuldin til síðst nærur gerst ovurhondsstór. Men hartil kemur, at møguleikarnar hjá teimum, ið byrja at lesa nú, eru ógvuliga smáir fyri at fáa arbeiði innanfyri teirra serøki (minst til, at uml. 250 føroyskir studentar lesa á teimum donsku universitetunum, tá eru tey á øðrum lærustovnum ikki íroknað. Mær vitandi finnst ongi hagtöl um hesi). Við hesum í huganum munnu fá fara úr einum fastum starvið, fyri at fáa eina stóra skuld oman á sínar herðar, pluss tað at rokna við at enda sum arbeiðsleys.

HF, eitt avbera gott tilboð til kvinnurnar, men...

Hóast tey rongu korini hjá teimum lesandi, mugu vit viðganga, at HF-útbúgvingin er eitt avbera gott tilboð til tær kvinnur, ið eru heimaarbeiðandi, og sum kundu hugsa sær at fingið eina útbúgving. Men so

tekur tann ævinligi spurningurin seg upp: hvør skal passa børnini? Vit kenna jú øll svarið, so ikki er neyðugt at endurtaka tað her.

Tað er bæði synd og skomm, at hesar kvinnur, ið hava børn, ikki skulu hava somu møguleikar og rættindi til eina útbúgving (og fyri so vitt eisini til arbeiði), sum tey uttan børn. Onkur hevur kanska hug at beina henda »pástandin« av vegnum, har er bara at seta tann mótspurning: Hvar blivu tá vøggustovurnar og barnagarðarnir av? Vit vita, at í Havn standa uml. 500 børn á biðlista t.v.s. at mammurnar til øll hesi 500 eru heimaarbeiðandi og hava hug at fara út at arbeiða ella at koma í skúla, men tað er kanska ikki uttan medvit, at hettar nógvmatalaða plásstrotið er til.

Samstundis sum møguleikarnir hjá hesum kvinnum soleiðis verða skerdir, vita vit eisini, at so skjótt sum fyrbrigdið »arbeiðsloysið« gerst veruleiki, so eru tað fyrst og fremst kvinnurnar, ið verða uppsagdar, tí tær kunnu jú altíð setast í samband við, at tað uttan iva eru fleiri ófaklæddar kvinnur enn menn. Tí er tað ógvuliga umráðandi, at kvinnurnar tryggja seg við eina útbúgving, men hvat? HF er jú eingin útbúgving í sær sjálvum, men bert eitt lið í eini heild.

Um vit so fara at kanna, hvørjir møguleikarnir eru fyri at fáa eitt lærupláss, so siggja vit beinanvegin, at hóast helvtin av Føroya fólki eru kvinnur, so er tað verri enn so javnt býtt við læruplássum, hóast tað yvirhøvur ikki átti at funnist nokur býting. Eisini her eru okkara møguleikarnir altso skerdir, og tí noyðast nógvar av rýma av landinum, og sum oftast til Danmarkar.

Lydia Didriksen, vikarur,

Kvinnurnar hava aðrar trupulleikar enn mannfólkini

Men eisini har møta kvinnurnar øðrum trupulleikum enn mannfólkini t.d. hennara støða til

Framhald á síðu 8

Frá kravgonguni hjá Kvinnufylkingini í ár

an verið nokur orsök til at stovnssett hana til teir næmingar, ið júst eru vordnir lidnir við realskúlan ella 10. flokk, tí teir høvdu jú Studentaskúlan at fara til. T.d. stovnssettu danir hesa útbúgving fyri at geva teimum, ið vóru úti í vinnulivinum og teimum heimaarbeiðandi, ein møguleika til at venda aftur til skúlahonkin. Eisini varð tosað um, at útbúgvingin serstakliga var ætlað sum eitt slag av forskúla til læraskúlaútbúgvingina, men við tíðini er HF-prógvið vordin góðtikið av øllum hægri lærustovnum javnt við studentsprógvið, so læraskúlarnir munnu ikki vera teir størstu avtakarnir longu.

Tann føroyska HF-útbúgvingin er jú eitt nærur fullkomið avrit av teirri donsku, so ein má hava rætt til at ganga út frá, at orsøkin til stovnssetingina so nøkulunda samsvarar við ta donsku.

bjóða teimum. Hvat skuldi so tað verið? Um ein t.d. hevur eina ella aðra útbúgving og kundi hugsa sær at farið undir onkra aðra, so hevur viðkomandi møguleikan her. Men hvussu stórur er hesin møguleikin, tá saman um kemur? Tað kann ikki dyljast, at hann gerst minni fyri hvønn dag, ið gongur, eitt nú orsakað av teirri figgarligu støðuni. Fyri tey, ið eru ein ella annan (sum oftast foreldur) at gjalda teirra útbúgving, eru trupulleikarnir meir og meir skerdir í mun til hini, ið eiga te hava vanlig foreldur t.v.s. foreldur, ið ikki hava ráð at gjalda uml. 1000–2000 krónur hvønn mánaða. Hesi eru ógvuliga meint rakt av teirri núverandi skipanini, har tey fyrr rentufrið lestrarláni nú eru vordin til bankalán við okurs rentum (rentan er uml. 13–15% p.a., og verður hon tilskrivað hvønn ársfjórðing).

Fyri at taka tað konkret, so

Studentaskúlin í Hoydølum